



Štev. 6.

Leto 8.

Izhaja dvakrat na mesec.

Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USZ.

Boj proti draginji.

Od Božiča sem so začele na raznih borzih naravnost skakati cene žitu in to od Din 150 do Din 235, a paralelno s tem so skočile cene moki in kruhu še v večji meri.

Ta skok cen je nepričakovan in nima nikakršnih upravičenih razlogov. Ta podražitev je sad navadne borzne špekulacije, kakor je sad borzne špekulacije, da so v avgustu lanskega leta cene žitu na borzah padle pod 150 Din, a v septembru celo na 124 Din.

Ko je kmet prodajal svoje žito in si plačeval trud in znoj svojega dela, je dobival za meterski stot žita Din 124. Ko pa borzni špekulanti prodajajo žito siromašnim slojem naroda, posebno delavcem in nameščencem, tedaj je cena Din 235. V dobi gospodarske krize, ko kapitalisti na vse grlo kriče, da nimajo naročil in ne dela ter radi tega na vse strani reducirajo mezde in plače delavcev in nameščencev in mnoge odpuščajo ali pošiljajo na brezplačne dopuste, v tisti dobi na žitu, na tem najpotrebnejšem živilu, zaslužijo 90%.

Niso pa samo borzijski špekulanti in mlinci, ki so znatno povišali svoje profite na ta način, nego delajo to tudi peki. Peki so celo za toliko odstotkov povišali cene kruhu in vsled tega je njihov profit mnogo večji od prejšnjega. Po splošno potrjeni kalkulaciji dobe peki na 100 kg moke 130 kg kruha. Ko so peki prodajali črni kruh po 2,75 Din, tedaj so na 30 kg več pripeke — ki je

njihov zaslužek in režijski stroški — dobili 30krat po 2,75 Din, kar znaša 82,50 Din, a sedaj dobivajo 30krat po 4 Din, kar dá 120 Din. Med tem so cene kruha celo večje od cene moke tako, da se lahko reče, da dobivajo peki dvakrat toliko za prodani kruh, kakor so dali za moko.

Ker je kruh glavna hrana delavcev in nameščencev, je ta podražitev zelo udarila njihove želodce in ne morejo s svojimi mezdami in plačami vzdrževati svoje potrebe. Gladovanje je stopilo v močnejšo fazo.

Poleg borbe za povišanje mezd vstaja za delavce in nameščence v borbi zoper draginjo še cela vrsta vprašanj, ki jih je treba rešiti, če hočemo, da se prepreči skakanje mezd na razne strani. Zato je centrala »Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza Jugoslavije« (URSSJ) pozvala vse delavske in nameščenske organizacije, da skličejo shode in zborovanja, na katerih se naj postavijo zahteve, navedene v sledeči resoluciji:

»Delavci in nameščenci konstatirajo na svojem zborovanju, da se njihov materialni položaj v teku zadnjih let tudi poleg začasnega padca cen agrarnih proizvodov stalno poslabšuje. Težka gospodarska kriza, ki je zadela sicer vse sloje, je najbolj udarila delavski razred.

Glede na položaj delavstva in nameščenstva je velikega vpliva tudi nepravilna razdelitev javnih bremen, ki obremenjujejo delavce in nameščence v nesorazmerno večji meri, nego druge, premožnejše sloje. To se tiče skupine neposrednih pa tudi še posebno skupine posrednih davkov, ki na razne načine zahtevajo konzum, kakor so n. pr. državne in samoupravne trošarine.

Da se uveljavlja zakon o pobijanju draginje, da javnost premalo ali takorekoč ničesar ne stori za razvitek konzumno - produktivnega pokreta konzumentov, posebno pa ne občine, vpliva, da cveti v trgovini v predprodaji organizirano špekulantstvo, ki na eni strani ropa producenta-kmeta, ker kupuje od njega za sramotno nizko ceno in konzumenta-delavca in nameščenca, ker mu vse tisto prodaja po strahovito visokih cenah.

Poleg špekulantstva v predprodaji in trgovini davijo konzumenta tudi razni karteli industrijev, ki na eni strani drže nenavadno visoke cene produktom, a na drugi strani sistematično znižujejo mezde in plače delavcem in nameščencem in to nominalno in realno.

Ker bi moral biti cilj splošne javne skrbi v tem, da se dela na ustvaritvi duhovno in fizično krep-

kih generacij, a posebno delavskega razreda kot najproduktivnejšega dela naroda in ker ima politika stalnega izčrpavanja življenjskega standarda širokih množic obratne, škodljive rezultate, to delavci in nameščenci zahtevajo:

1. Da se ukinejo državne in samoupravne trošarine na vse življenjske potrebe, všteti tudi carine;
2. da se strogo uveljavlja zakon proti špekulaciji v trgovini in takoj izpopolni z odredbami, da v kontroli cen sodelujejo konzumenti, zastopani po svojih delavskih strokovnih organizacijah in konzumnih združenjih. (Izvrševanje tega zakona se naj prenese v delokrog občine same);
3. da se organizira javna kontrola nad delovanjem kapitalističnih kartelov in da se zastopniki javne kontrole vzamejo iz delavskih strokovnih organizacij;
4. da se izvaja z zakonom predvideno dajatvijo po 5 kg žita od vsakega oralatistih posestev, ki so večja od 9 oralov. S tega žitnega fonda se bodo podpirali brezposelni poljedelski delavci;
6. da se z izrecnimi pooblastili omogoči razvoj konzumnega in produkcijskega delavskega in nameščenskega pokreta;
7. da posvetijo občinske uprave strogo pažnjo na ustvarjanje komunalnih podjetij radi produktivnega pobijanja draginje potom svobodne konkurence in da z gradnjo velikih javnih, higijenskih skladišč omogočijo koncentriranje večjih količin življenjskih potrebščin, da se tako vpliva na tržne cene;
8. da se stavbiškemu zadrugarstvu posveti posebna pažljivost iz javnih sredstev; občine naj se brigajo za brezplačna stanovanja in kurjavo nezaposlenih delavcev in njihovih družin;
9. da se uvedejo za delavstvo znižane cene za vožnjo na tramvajih za prihod in odhod z dela pred- in popoldne;
10. da se s posebnim zakonom predpišejo minimalne delavske mezde in brezpristanka avtoritativnega, za to sestavljenega razsodišča, v katerem morajo biti zastopani paritetno tudi delavci, izvoljeni po svojih strokovnih organizacijah, se kakršnokoli znižavanje mezd ne sme vršiti;
11. da se ustanovi gospodarski svet s paritetnim delavskim zastopništvom, ki naj izdela državni gospodarski program za favoriziranje produktivnih panog nacionalnega dela in dviganja splošnega gospodarskega in socialnega nivoja celote.

Strokovna komisija za Slovenijo, v kateri je včlanjen tudi naš savez, je sklenila sklicati javna delavska zborovanja v vseh večjih delavskih centrih, da zavzame delavstvo odločno stališče proti vsem tem in sličnim špekulacijam, katerih edini namen je, prevaliti prav vsa bremena na račun delovnega ljudstva. Organizirano delavstvo v vseh večjih krajih mora na javnih zborovanjih na ves glas povedati, da ne bo več trpelo nekaj tako nečuvnega, da se mu bodo pod naslovom »racionalizacije, štednje, splošne gospodarske krize« in vseh ostalih od kapitalističnega razreda tako češče uporabljanih izgovorov, reducirale plače, na drugi strani pa horendno dvigale cene najbolj potrebnih živilom, zlasti moki in kruhu.

Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije poziva vse železničarje, obvezno pa vse članstvo, da se obligatno udeleži delavskih zborovanj. Dolžnost železničarjev v onih krajih, kjer ne bo shoda je, da se udeležijo shoda v najbližjem delavskem centru!

Železničarji! Borimo se proti peklenskim nakanam kapitalistov, borimo se proti zaslužjenju, borimo se za boljšo, pravičnejšo bodočnost!

Državna delavska konferenca.

Položaj delavstva na železnica postaja iz dneva do dneva obupnejši. Že z uveljavljenjem delavskega pravilnika iz leta 1930 so bile določene tako nizke plače, da niso zadoščale za samo preživljanje, obleko in stanovanje samca, kaj šele za preživljanje večjih delavskih družin.

V času zadnjih dveh let pa so bile te plače z opetovanimi redukcijami občutno znižane, uvedba brezposelnih dopustov skoro v vseh panogah železniške službe, ki pa je pogodila zopet le delavstvo, pa je spravila delavske družine na rob prepada, saj prejemki delavcev komaj zadostujejo za odteglaj za penzijski fond, bolniško blagajno in davke ter najskromnejšo prehrano, pretežna večina delavcev pa ne more — zlasti v mestih — več plačevati stanovanja, da o nabavi obleke sploh ne govorimo.

Vsled tega neznosnega položaja propada fizično in duševno nešteto delavskih družin. Glad in bojazen, da bodo postavljeni — ker ne morejo plačevati stanovanj — na cesto, sili nedorasle otroke na cesto prosjačit, kar vbija mladino v neznosnih letih.

Vse dosedanje intervencije so bile brezuspešne. Krediti, odobreni v novem budžetu, so za delavstvo odobreni v isti izmeri kot lansko leto, iz česar sledi, da bo delavec tudi v letu 1933/34 živel v istem položaju kot letos, ako se takoj ne podvzamejo energične me-

re, da se položaj delavstva izboljša z izrednimi ukrepi, kot jih je podvzela kr. vlada n. pr. za kmečki stan.

Ujed. savez železničarjev bo podvzel široko zasnovano akcijo v tej smeri, da opozori vse v poštevi prihajajoče faktorje na položaj, v katerem se nahaja delavstvo na železnica, da informira o tem tudi vso javnost ter zahteva nujne odpomoči.

Eden glavnih ukrepov v tej akciji bo

VELIKA DRŽAVNA DELAVSKA KONFERENCA,

ki se bo vršila v nedeljo, dne 23. aprila 1933 v Zagrebu.

Dolžnost organiziranih delavcev in profesionistov iz vseh podružnic, vseh službenih jedinic je, dapošljejo na to konferenco svojega delegata!

Dolžnost upokojenih delavcev in profesionistov, ki jih teže enaka bremena kot aktivne, je, da se našemu pozivu odzovejo!

Sodrug! delavci in profesionisti! — Odločali bodete sami o svoji usodi! Kužite si bodočnost, preskrbite Vaše družine! Vaša manifestacija za pridobitev pravic za boljšo bodočnost mora biti odločna in mogočna! Naj čuje Vaš glas vsa javnost!

Zahtevajte eksistenčni minimum!

Zahtevajte osemurni delavnik!

Zahtevajte preskrbo za starost in onemoglost!

Težak udarec nastavljenem.

Iz zadnjih dekretov o upokojenih razvidimo, da železniška uprava ne zaračuna delavske (dnevničarske) službe ne za odmero osnovne penzije in ne za odmero penzije od položajne doklade.

Delavske službe ne zaračuna niti onim, ki so bili nastavljeni pred 1. IX. 1923. S tem postopanjem je izredno težko prizadeto vse nižje železniško osebje, saj — izvemši uradnike II. in I. kategorije (visokošolci in maturanti)

ter pisarniško uradništvo — mora vsak železničar leta in leta prebiti v službi kot delavec, preden je nastavljen. Leta in leta je vršil pod bivšo južno in prejšnjo državno železniško službo nastavljenca, v službenih polah pa je bil vpisan kot delavec. In vsa ta leta naj sedaj izgubi za penzijo.

Ta postopek pomeni za pretežno večino železničarskega osebja podaljšanje službene dobe za dosego penzije na

35, do 40 let, kar nikakor ne sme držati.

Ujed. savez železničarjev je že podvzel energične ukrepe, da se tak postopek anulira ter zopet uvede vračunanje vsled let za odmero penzije.

O položaju in ukrepih bomo obširno poročali v uvodniku dne 15. aprila. Nastavljenec pa kliče: Vsi v organizacijo! Vsi v Ujedinjeni savez železničarjev, ki se edini res bori za Vaše interese! Proč iz žoltih organizacij, ki so le prikrito orodje kapitalistov, da Vas lahko še bolj izkoriščajo!

Dolžnost slehernega nastavljenca je, da ojača vrste razredno zavednih železničarjev, da ojača bojovne sile našega saveza, da bo lahko čim bolj uspešno zastopal interese železničarjev!

Mariborski železničarji, pozor!

V torek, dne 4. aprila 1933 ob 18. uri (6. uri zvečer) se bo vršil v Gambrinovi dvorani

shod proti draginji.

Železničarji, delavci, nameščenci!

Gmotni položaj delovnega ljudstva se od dne do dne poslabšuje. V znamenju gospodarske krize počivajo številni obrati, vedno iznova se reducirajo plače, ki že dolgo več ne odgovarjajo eksistenčnemu minimumu. Medtem pa peščica žitnih baronov špekulira in to na račun najbednejših ljudskih slojev. Podražitev kruha in drugih življenjskih potrebščin so posledice verižništva. Proti temu bodo te dni po celi Dravski banovini delavci in nameščenci najostreje protestirali. Tudi mariborsko delavstvo se mora tem protestom pridružiti, zato prihodnji torek vsi na protidraginjski shod!

Železničarji, udeležite se vsi do zadnjega!

Ujed. savez železničarjev.

Glavna skupščina bolniškega fonda.

Glavna skupščina bolniškega fonda bi se morala vršiti dne 26. marca v Beogradu, pa je bila zadnji moment preložena na 9. april. Glavni razlog za preložitev glavne skupščine je dejstvo, da posebna komisija še ni pripravila načrta »Stalnega pravilnika bolniškega fonda«, katerega naj bi letošnja skupščina odobrila.

Ne pričakujemo prav nikakih pozitivnih uspehov od stalnega pravilnika bolniškega fonda, ker je jasno, da pravilnik ne sme iti preko določb navedbe ter smo imeli že doslej opetovano priliko ugotoviti, kako z vsemi mogočimi sredstvi centralni upravni odbor bolniškega fonda v Beogradu preprečava izvrševanje celo onih bonitet, ki jih predvideva zakon o zavarovanju delavcev.

Ne oziraje se na to, pa bodo naši delegati na glavni skupščini še enkrat nastopili za izpremembo navedbe o zavarovanju državnega prometnega osebja ter za uveljavljanje popolne avtonomije železničarskega bolniškega fonda, ker se zavedamo, da le z radikalno spremembo sedaj veljavne navedbe bo mogoče osigurati vsem železničarjem njihove pravice v bolniški blagajni.

Pri izdelavi stalnega pravilnika pa bodo naši sodrugi v glavnem pazili, da pridejo v novi pravilnik določbe, ki so osnovane že na sedanji navedbi, katerih izvrševanje pa centralni upravni odbor v svoji neuvrednosti preprečuje. — Tako še bomo postavili, da se v novi pravilnik vnesejo na vsak način sledeče določbe, ki so utemeljene že na zakonu o zavarovanju delavcev in tudi na obstoječi navedbi:

1. Tudi čistilke s pavšalom naj bodo zavarovane pri železničarskem bolniškem fondu.
2. Tudi upokojeni delavci naj bodo lahko fakultativni člani bolniškega fonda.
3. Volitve v bolniški lond in v vse forume bolniškega fonda naj se vrše tajno in po proporcionalnem sistemu.
4. Hranarina naj se v slučaju bolezni izplačuje za vse dni v mesecu (ZZD).
5. Upravni odbor naj ima pravico odobriti podaljšanje hranarine od 26 na 52 tednov (ZZD).
6. Tudi za otroke, rojene po smrti člana, naj se izplačuje babična pomoč, dojiška podpora in dečja oprema (ZZD).
7. Hranarina naj se izplačuje tudi za slučaj ambulantnega zdravljenja za isti čas, za katerega vstavi železniška uprava prejemke.
8. V pravilnik naj se vnese določba, da imajo člani pravico na povračilo

stroškov za prevoz zdravnika na dom tudi v slučajih preko tri kilometre oddaljenosti.

9. Po prestatku službe naj ima tako član, kakor njegova družina za tri odosno šest tednov pravico na vse bolniške podpore, ako zbole.

10. Stroške za zdravniške preglede za slučaj zdravljenja v kopališčih in sanatorijih naj nosi bolniški fond.

11. Ukinje naj se omejevanje predpisovanja zdravil. Dolžnost delegatov na glavni skupščini bolniškega fonda bo, da bodo pazili, da se ne bo kršilo predpisov zakona o zavarovanju delavcev in ne zmanjševalo do sedaj veljavnih

Zakaj ne dobi železničar službeno pravovarstvo pred sodnijo?

V ljubljanski in zagrebški direkciji smo tekom zadnjih dveh let imeli opetovano priliko zasledovati sodnijske razprave proti aktivnim železničarjem (zlasti vlakospremnemu, strojnemu in premikalnemu osebju), ki je bilo obtoženo, da je pri vršenju službe povzročilo težke telesne poškodbe ali celo smrt souslužbenca odnosno kakega potnika. V vseh teh slučajih pa smo videli, da je moral uslužbenec braniti sam, odnosno si je moral na lastne stroške preskrbeti zagovornika, od železniške uprave pa so bili na sodniji zaslišani le izvedenci, ki so večkrat podčrtavali, kako bi moral uslužbenec po predpisih vršiti službo, da do neizgode ne bi prišlo. Uslužbenec je bil v vseh takih slučajih navezan sam na sebe odnosno na svojo organizacijo, če je bil organiziran ter železniški upravi ni prišlo na um, da bi dala za take obravnave svojega zastopnika, ki naj bi ščitil uslužbenca vsaj v onih slučajih, kjer je jasno, da on ni hotimično zakrivil neizgode.

Če pogledamo zakon o državnem prometnem osebju, ki v § 80 izrecno odreja:

»Za škodo, ki jo povzroči uslužbenec državnih prometnih ustanov v izvrševanju svoje dolžnosti drugim z nezakonitim ali nepravilnim postopanjem, odgovarja ta uslužbenec kot storilec in država.«

Nadaljna odredba pravi:

»Država je dolžna plačati tožilcu prisojeno odškodnino samo, če se ne da iztirjati od uslužbenca.«

Vzemimo, da je pri neki neizgodi smrtna žrtev ter zahteva družina ponesrečenca vzdrževalnino in velike odškodnine, ki gredo lahko v stotisoče,

prav in ugodnosti ter da bo sestavljen tak pravilnik, da ne bo omogočal različnih tolmačenj v škodo zavarovanemu članstvu.

Dolžnost vseh železničarjev pa je, da bodo pazljivo spremljali delo glavne skupščine bolniškega fonda, ker le na ta način bodo znali oceniti delovanje posameznih predstavnikov ter bodo spregledali, kdo dela za njih interese.

Jasno pa je, da bomo z našimi zahtevami uspeli šele tedaj popolnoma, ko bo naša organizirana moč večja ter bomo imeli tudi na glavni skupščini odločujoč vpliv.

Da to dosežemo pa je dolžnost vseh železničarjev, da pristopijo v savez ter se potom njega bore za svoje pravice.

»Čeprav se ne more zanikati, da je po-konik v veliki meri sam zakrivil svojo ne-zgodo (nesel je namreč vrečo peska in si je hotel pomagati s tem, da je dal to vrečo na odbojnik vagona, da bi se peljala, pri tem pa mu je najbrže spodletelo in je prišel pod voz. Op. ured.), vendar pada odgovornost tudi na obtoženca, ker ni imel pri premiku zavore spredaj, odnosno ni šel peš pred garnituro. V tem slučaju ne bi prišlo do nesreče. Čemu je torej vlakovodja in drugo osebje pri vlaku, ki niso nastavljeni samo za premikanje vagonov, marveč tudi zato, da pazijo na varnost in življenje ljudi ter preprečavajo nesreče.«

Vsak železničar zamore uvideti, da razsodba ni utemeljena na železniških predpisih, ker je vlakovodja vršil službo strogo po predpisih, a sodišče se je postavilo na stališče, da bi moral vlakovodja narediti še več kot zahtevajo predpisi, da bi preprečil neizgodo.

Prizadeti vlakovodja si je moral sam preskrbeti zagovornika in v prizivni razpravi šele se mu je posrečilo dokazati, da ni povzročil neizgode hotimično in da ni dolžnost uslužbenca da bi moral po kakršnihkoli okoliščinah predvideti, da se bo kdo približal vlaku, da bo ravno tedaj padel in da bo povožen. Ker je uslužbenec postopal po vseh veljavnih predpisih, se ga mora oprostiti.

Vprašanje je sedaj, kdo naj nosi stroške advokata.

Jasno je, da bi morala železniška uprava, če bi ostala prva razsodba pravomočna, plačati za 5 nepreskrbljenih družinskih članov redno mesečno vzdrževalnino ter še veliko odškodnino, za kar gotovo ne bi zadostovalo 100.000 Din. Uslužbenec, ki si je ne samo v lastnem interesu, marveč tudi v interesu, železniške uprave vzel advokata je prosil za povračilo advokatskih stroškov, a je dobil odgovor, da se njegovi prošnji ne more ugoditi, ker za to ni zakonske podlage. Vprašamo se, ali bi bila zakonska podlaga za izplačilo gornjih sto tisoč dinarjev, če bi bila prva razsodba pravomočna?

Upamo, da bo ta zgled, ki smo ga navedli, privedel železniško upravo do tega, da bo posvetila vprašanju strokovnjaškega zastopanja obtoženih železničarjev posebno pažnjo ter bo že z ozirom na določbe čl. 80 zakona o državnem prometnem osebju, glasom katerega odgovarja tudi država za škodo, za vsako razpravo določila zastopnika, ki bo že iz interesov državnega erarja moral kar najbolje zastopati interese uslužbenca. Poleg tega upamo, da bo železniška uprava sprejela sklep, da naj se stroški za privatne advokate uslužbenec vsaj pri vseh oprostilnih

Iv. Vuk:

Bliski v senci življenja.

»Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.«
Ena najpoglavnejših evangeljskih zapovedi krščanstva.

PETDESET PAR.

Mogočne stavbe kipe v zrak. V dolgi vrsti se raztezajo, kakor nanizane na trak. Med njimi pa vozi tramvaj, avtomobili, motocikli, kolesarji, kočijaži... V izložbah izobilje bogastva izziva po ulicah hiteče ljudi, da se jim v podzavesti pojavljajo hrepenenja, želje, prezir, kletev, resignacija... kakor če bi nalil v čašo tekočino vsemogočih okusov in ostrin... in hite naprej, ničesar jasnega ne razmišljajo, prepuščajo se toku vsakdanjosti, ki jim prezentira na vsak korak skrbi v takšni ali drugačni obliki.

Gledam ta vrvež. Mikavno oblečene ženske, lepo oblečene moške. Vmes skromna bitja, ki se zde, kakor plevel med zlato pšenico... Tam vidim mladega moškega. Vitek je, nekoliko boječ. Med množico lepo oblečenih je v ponošeni obleki vsekakor nekakšna posebnost.

Ustavil sem se in gledal kako gre po ulici. Kakor da je zašel, se mi je zdel. Obraz je inteligenten. Suhljat. Vidi se, da je preobložen skrbi, da je trpljenje v njem.

Vedno bliže prihaja. Srečala se bova. Neodločen je njegov korak, vsaj zdi se mi tako, ko gledam njegove noge, obute v izhojene čevlje.

Obotavljajoč se ustavi pred mano. Pogleda me s kratkim pogledom in reče tiho:

»Ali smem prositi za petdeset par?«

»Petdeset par.« odgovorim ravno tako tiho in sam ne vedoč, zakaj. Ali nekaj me je sunilo v srce.

Samo rahlo, bojazljivo je pokimal.

»Od kod ste?« sem vprašal.

»S kmetov. Kmečki sin. Dijak. Študiral sem, a ne morem več. Ni sredstev. Pa sem šel iskat službe.«

»Zakaj hočete ravno petdeset par?« vprašam in čutim, da mu moje vprašanje biča dušo.

»Košček kruha si kupim.« je rekel tiho in s težavo. Zdelo se mi je, kakor da se mi je ogromna teža obesila na ramena. Segel sem v žep... Petdeset par. Iskal sem med drobižem, med dinarji in dvodinarji, a petdeset par nisem našel.

Misli so se mi ustavile. Ležalo je tam v mislih samo petdeset par, ki jih prosi dečko, a nič drugega. A nimam petdeset par... Tako deluje na človeka iznenada izrečena beseda lačnega; kruha si kupim. Nisem si rekel: ker petdeset par nimam, na, vzemi ta dinar. Brezsmiselno in niti zavedajoč se tega, sem mu pokazal dinar in rekel:

»Pojdite z mano do kolodvora. Ni daleč. Tam zamenjam. Nimam namreč petdeset par.«

Videl sem, kako so mu zadržala lica. Ali v čudenju, da mu kažem dinar, ki ga hočem zmenjati, da mu lahko dam petdeset par, ali v sumnji, da sem agent policije. Vendar je šel z menoj in njegov korak je bil truden.

»Kako naj zmenjam dinar?« To je bilo prvo, kar je vprašala misel, ko sva prišla h kolodvoru. In sedaj je vstalo nešteto vprašanj in misli.

Zdrznil sem se, porinil klobuk s čela in rekel:

»Smešno... Kaj pa je bilo trebalo hoditi sem. Prosim!«

Dal sem mu dva dinarja. Globoko se je priklonil. Na licu sem videl začudenje. Nato je zbežal.

Gledam. Bežal je h kiosku. Gledam. Kruh kupuje, koruzni kruh. Gledam kako ga nese k ustom. Cel kos z obema rokama. Gledam, kako strastno, pohlepno je: ham, ham, ham...

In duša je zakričala v meni.

»Zemlja, komu rodiš, da množica strada in gladije?... Kdo je uredil postaviti, da tisti, ki jih je malo, imajo vse, a nešteti talenti vsled pomaničanja ostanejo nerazcveteni?...

POSTOPAČ...

Skozi park gre moja pot v službo. Mrzlo je. Zima stoji pred vrati in zato zemlja zmrzuje. Megla se vleče leno in se neprijetno dotika lica s svojim vlažnim poljubom.

Mimo kioska gre moja pot. Zaprt je, zakaj pre-zgodaj je še za obrat, ki zbira milodare — zaslužek. Zazdi se mi, da slišim dreget zob.

Pogledam.

Tam, za kioskom, je naslonjen majhen fantek. Morda kakšnih deset let. H kiosku se stiska in ves dregeta. Tanka raztrgana obleka krije drobno telesce pred mrzlo meglo in zimo. Čevlji nimajo podplatov.

Ljudje gredo mimo, pogledajo, a hite naprej. Podzavestno, se mi zdi, stisnejo svoje tople suknje krepkeje k telesu, dame svoje kožuhaste ovratnike dvignejo nekoliko višje.

Bliskovito se mi poraja v možganih vse to: Drgetajoči otrok, mimohiteči ljudje. Kje je tisto, v cerkvi oznanjujoče: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe?!

Tam prihaja stražnik. Fantek še bolj trepeti.

»Kaj pa ti?« slišim. »Tako zgodaj v jutru?«

»Hudo mi je.« odgovori fantek ves drhteč. Roke tlači v žep in se krči od mraza.

»Kje je mati?«

»Bolana je. V bolnišnici leži.«

»A kje stanuješ?«

Fantek se ozira, ne ve, kaj bi povedal.

»No,« sili stražnik.

»Nimam stanovanja.« je odgovoril fantek.

»Kako nimamo?«

»Mamo so odpeljali v bolnišnico, mene pa je gospodar pognal iz sobe.«

»A oče?«

Solze so potekle fantku po obrazu, a premagoval je jok. S hipečim glasom je rekel:

»Umrli je.«

»Že dolgo?« sprašuje stražnik.

Iz oblasnih sekretarijata.

ZAGREB.

Osnivanje posmrtnog fonda.

Naša podružnica u Zagrebu riješila je prići osnivanju lokalnog posmrtnog fonda za svoje članove. Sada se izrađuje projekat pravilnika, po kojem će fond djelovati, a čim bude gotov, podnijeti će se članstvu na diskusiju i prihvat.

Žuti »rade«.

Sa mnogo reklame zagrebačka podružnica žutih održala je svoju skupštinu u nedjelju dne 19. III. o. g. Medjutim sama skupština bila je brojno vrlo slaba, a po radu mizerna. Po staroj i poznatoj metodi žutih, izvršene su govornice o njihovome »zauzimanju za interese željezničara« i o »uspjesima«, koje su postigli... I oni koji su govorili kao i oni, koji su slušali, znali su predobro, da je to jedna laž. Razvoj službovni i životnih prilika željezničara kroz zadnjih nekoliko godina pokazuje moralno i materijalno propadanje. Ako se to može nazvati uspjehom, onda su žuti zaista mnogo uspjeli.

Ova skupština nam je još nešto otkrila: žuti nemaju više nijedne željezničarske struke iza sebe. Činovnici su ih u velikom broju napustili, radnici nisu nikada za njima ni išli, pa ni druge struke nisu se dale uloviti na njihov lijepak. Sada su žuti uperili svoje poglede na vožnju osoblja. Na skupštini su se raznježili od ljubavi za to osoblje i najavili borbu za njegove »interese«. Da bi u tome izgledali čim uvjerljiviji, oni su u novu upravu uveli veći broj lica iz struke voznog osoblja. Kod toga imali su ali peh: u odbor su uveli poznate galamdžije, kad ih nitko ne čuje, koji ne rade ništa, kad bi trebalo za interese voznog osoblja ozbiljno zauzeti se. To su mahom osobe, koje u službi i van službe ne predstavljaju ništa i koje misle, da će na taj način postići neki bolji položaj. Za njima nitko početi ne će!

Jedan od prisutnih.

razsodbah poravnalo iz kreditov, ki so določeni za povračila škode v rednem budžetu.

Ker je ta naš predlog v obojestranskem interesu, saj bo obvaroval železniško upravo vsako leto velikanskih izdatkov, obenem pa tudi prihranil uslužbencu, ki z mizerno plačo itak komaj živi, izdatke za advokata, upamo, da bo našel odziv pri vseh merodajnih mestih.

NOVI BUDŽET I RADNICI.

Iz rasprave u parlamentu kao i teksta odobrenih kredita ministarstvu obračaja za god. 1933—1934. vidi se, da željezničko osoblje, a naročito radničko, neima očekivati poboljšanja svojeg teškog položaja. Odobrena sredstva su nedovoljna i za šadanje gladne zarade, a za poboljšanje ne dopuštaju nikakve nade.

ZEMALJSKA KONFERENCIJA RADNIČKOG OSOBLJA.

Položaj radničkog osoblja u svim radionicama, ložionicama i ostalim jedinicama takav je, da mu se mora — u interesu ne samo radnika već i željeznice — posvetiti najozbiljnija pažnja. Kad su plaće snižavane predmijevalo se, da će u istom razmjeru pasti i cijene životnim potrebama, ali se to nije dogodilo; cijene su osjetno poskočile. U zadnje vrijeme poskupije kruh i brašno iznad cijene, koja se može nazvati normalnom i dopuštenom. Najveći dio sredstava i svoje zarade moraju željeznički radnici trošiti lih na održavanje golog života, dočim potrebe higijene, kulture, razonode i t. d. potpuno su nezadovoljene. Na toj strani dekadencija postaje sve očitiya. Sve je veći broj radnika, koji već godinama za sebe i svoju familiju nije nabavio odijela ni cipela, svjetao i zdrav stan zamijenjen za miran i vlažan stan na periferiji, namještaj u stanu po izgledu i po vrijednosti mizeran. O kakovom kulturnom napredovanju kod željezničkih radnika neima ni riječi. Stručno i općenito oni nazaduju.

Radni odnosi željezničkih radnika postaju isto sve više nepovoljni za radnike. Sistem premija u radionicama sve jače steže radničku zaradu. Premija je dotjerana do svoje prave svrhe: izrabiti radnikovu radnu snagu čim više. To je do kulminacije postignuto. Ako radnik želi postići neku zaradu, onda mora da iscijedi iz sebe zadnji atom.

U ložionicama i kod sekcija — porred nanizanih nevolja — radnici trpe još od besplotnih dopusta. Kroz zimске mjesce oni nikad neznaju, koliko će moći zaraditi nadnica, a slijedom toga ni to, koliko komada i koje veličine da djeci odrežu kruha. Njihov kaš mora stalno biti stegnut, jer, ako popuste, narednog mjeseca mogu pomreti od gladi.

O nepravdama u Bolesničkom fondu i t. d. da i ne govorimo. Pisati o njima bilo bi suvišno, jer ih radnici

vrlo dobro poznaju. Slika radničkih nevolja i ovime je dovoljno osvijetljena.

Sve ove nevolje treba iznjeti na površinu i svratiti na njih pažnju javnosti i svih mjerodavnih faktora. To se mora učiniti, jer u protivnom prijeti opasnost degeneracije ne samo radništva i njihovih familija, već i kvaliteta i kvantiteta produkcije. Ovo nepovoljno stanje radništva, ako bi se produžilo, ispoljavati će se sve više u obliku smanjenja njegove radne sposobnosti, a smanjivati će se sve više i njegov produkcijski ekvivalenat. Nikakve globe i šikane tu ne će moći ništa izmijeniti. Sve to mora mjerodavnim biti poznato i naš je zadatak, da ih urazumijemo. Učinit ćemo to putem zemaljske konferencije radničkog osoblja, koju će naša centrala u najskorije vrijeme sazvati. Za tu konferenciju neka se radničko osoblje odmah i temeljito sprema. Prije svega neka se počne sa sabiranjem točnih podataka o visini plata u pojedinim radionicama i jedinicama, a paralelno i podatke o cijenama najnužnijih živčnih namirnica i svih bezuvjetno nužnih životnih i kulturnih potreba. Zatim podatke o prilikama u pojedinim radionicama i jedinicama, a naročito one o zaračunavanju premija, o globama i svim ostalim odnosima. Sve to treba kupiti savješno, kako bi argumenti konferencije bili čim uvjerljiviji i čim stvarniji.

Poziv na konferenciju primiti će sve podružnice, sve radionice i sve jedinice pravovremeno. Odmah treba početi sa sakupljanjem dobrovoljnih priloga, kako bi se omogućilo, da delegacije na konferenciju budu čim mnogobrojnije. Konferencija će se održavati u mjestu, za koje se većina delegacija bude saglasila, a najvjerojatnije u Zagrebu. Na konferenciju će se pozvati i sve Radničke Komore, sve Direkcije i sva Ministarstva, te predstavnici štampe. Za nastup pred taj forum moramo biti nadasve spremni.

Stručna sekcija radnika.

Železničarji!

Zahtevajte pri Vaših nabavljalnih zadrugah izrečno naše domaće praške za pecivo znamke „Adria“. Za najbolje blago se jamči.

POKRET ŽELJEZNIČARA U BOSNI.

Kao lučonoše radničke svijesti u ovoj pokrajini bili su željezničari. U svim svojim akcijama oni su išli uporedo sa ostalim radnicima i u borbi za poboljšanje svojeg ekonomskog i moralnog položaja imali su vidnih uspjeha.

U zadnje vrijeme ispravna proleterska orijentacija i svijest o vrijednosti stručne organizacije među bosanskim željezničarima sve više nestaje. U koliko su aktivni, ta aktivnost ograničena je na društva i organizacije, koje nisu klasne i radničke, već ili šovenske ili pak religiozne.

Od kuda ovaj obrat u psihi i delanju bosanskih željezničara? Poslije preokreta 1918. bili su bosanski željezničari prvi u borbi za svoja prava, a radi toga došli u najizloženiji položaj reakciji, koja se na njih bacila svom snagom. Stotine i stotine njih bili su otpušteni, premješteni i penzionisani sa ciljem, da se njihova otpornost slomi. U tome se, na žalost, uspjelo; fraziranje i radikalizam, koji je sa strane u njih ubačen, uzelo se za povod svim grubostima. Nekada kompaktna i čvrsta vojska bila je razbijena i oslabljena.

Posljedice ovog oslabljenja najteže se osjećaju. Dok su pred svjetski rat željezničari u Bosni bili relativno najbolje plaćeni i obezbijedjeni, danas oni stoje najgora. U pogledu moralnih i materijalnih prava daleko su iza radnika ostalih struka, koje imaju kakav takav prosperitet. Kukanje na bijedu i nevolje postaje sve više jedini predmet razgovora među njima.

Najgora kod svega toga jest to, što je kod velikog dijela željezničara na bosanskim prugama stvoreno uvjerenje, da je za njih svaka organizacija suvišna i svako nastojanje za poboljšanje njihovog položaja beskorisno. Neki šta više odrešito tvrde, da je željezničarima zabranjeno biti u organizaciji, pa — radi toga — nepotrebno išta na organizaciji raditi!

Ovo je jedna strahovita zabluda. Nikome nije zabranjeno biti članom sredjene i legalne organizacije, kao što je naš Ujedinjeni Savez Željezničara Jugoslavije. Ovu zabludu podhranjuju oni, koji istovremeno veruju željezničare u svoju žute i faktički beskorisne organizacije, nu željezničari nebi tome trebali nasjedati. To je s računato na očitu njihovu štetu, što bi oni bezuvjetno morali prozreti. Ne stoji tvrdnja, da željezničari ne smiju biti organizovani, a isto tako ni to, da ne smiju biti u našem Savezu! Radi članstva u našem Sa-

»Pred enim letom... V službi. Stisnil ga je vlak.«
»No, pa kaj tako zgodaj tu v parku delaš?«
Fantek se je obotavljal.
»Kje si pa spal? je vprašal stražnik osorno.
Fantek je s trepetajočo roko pokazal v grmičevje za kioskom.
»Tu. Noč je bila, pa nisem vedel kam naj grem.«
Stražnik si je pritegnil jermen na sablji.
»Tu v parku?... Pa ne veš, da je tu prepovedano?... In v tem mrazu?... Koliko si pa star?«
»Deset let,« je zajecjal fantek.
»A v šolo' hodiš?«
Fantek je odkimal z glavjo. Ni mogel odgovoriti, zakaj zobje so mu preveč šklepetali.
»Kaj pa delaš?«
Med šklepetanjem zob je zajecjal:
»Službe iščem.«
Stražnik je prijel fantka za ramena in dejal:
»Pojdiva!... Že zgodaj postopač. Kaj šele iz tebe bo. Na stražnici bomo videli, kako je ta reč.«

MAMICA, GLEJ, KAKO GRD ČLOVEK.

Ko se prižigajo svetilke po ulicah, stoji ob steni velike hiše mož, možkih let. Tih stoji, brez besed. Obraz ima obrnjen poševno proti nebu. V jamah, kjer so navadno oči, je praznota.
Odprto dlan drži pred seboj.
Mimo hite veseli koraki ljudi.
Ničesar ne more slišati nego samo to, da hite mimo. Tu in tam kdo položi v odrevenelo odprto dlan dinar. Ustnice solnčnega trpljenja se tiho premaknejo in polglasno se sliši iz njih:
»Bog povrni!«
Večer nastaja vedno bolj gostejši. Smeh zveni po ulicah vedno živahnjejši. Ljubezen poje svojo pesem, poredno se dotikajoč čuvstev pozdravljajočih se sprehajalcev. — Tam je vesela, bučna, močno razsvetljena kavana. Gospodje sede v njej in lepé gospe, in se zabavajo. In toplo je tam, prijetno, prav gotovo toplo in prijetno, saj še semkaj na ulico, ob steno

slonečemu zaveje včasih dih prijetne toplote, ko stopa mimo človek, ki je prišel iz kavarne.

Stoji človek, ob steni palače, sam, kakor da ga nihče ne vidi, kakor da nihče ne pozna njegovega križanja... Ko je šel na bojišče, je bil čil in oči so videle bistro. Pa so ga poslali z bojišča, ko mu je strupeni plin vzel oči. Takrat, ko so ga klicali na bojišče, so ga poznali. Sedaj, ko več ne vidi, ga ne poznajo...

Tam z desne, glej, gre dama. Bogat kozuh, roke v rokavicah, na nogah snežne čevljičke. Majhno dekletce, vse rožnato, vodi seboj. Mimo slepca gre njun korak.

Pa se umakne dekletce, za hip obstoji, nato pa reče z glasom, polnim otroške nejevolje in čudenja:
»Mamica, glej, glej, kako grd človek. Še suknje nima, pa ga ne zebe in neosnaženi so njegovi čevlji!...«

Mamica je energično zgrabila dekletce za ušesa, jo stresla in pospešila korake.

»Oj, boli, mamica,« je zajokalo dekletce. In v njenem joku sem slišal čudenje, pomešano z nerazumevanjem, zakaj se je mama razsrdila in zakaj jo je kaznovala.

Slepec pa je slonel nepremično ob steni s stegneno desnico, ki je drhtela.

MARŠ...

Tisto noč so pozaprl več delavcev. Nezadovoljni so bili s svojo usodo, pa so jih zaprli.

Ko sem drugo jutro šel po ulici mimo kaznilnice, je stala na drugi strani ulice, nasproti oknom kaznilnice, mlada, drobna žena. Bled je bil njen obraz, toploto vznjajajoč, simpatičen. Globoka skrb je bila v njenih očeh. Za roko je držala fantička, treh, štirih let, za njo pa sta stali dve deklici, ena kakšnih šest, druga osem let.

Gledala je v okna kaznilnice. Šla nekaj korakov po ulici sem in tja in zopet gledala.

Toliko prošnje, krika in tožbe je bilo v tistih pogledih, da sem jih sam začutil, ko sem se ozrl v njene oči.

Pa sem slišal, kako je vprašalo mlajše dekletce:
»Kaj je tam naš očka, mamica?«

Mamica ni odgovorila, samo solze so polzele po licih.

Dekletce pa je z otroškim, nedolžnim glasom spraševalo:

»Mamica, zakaj je tam očka? zakaj so ga nam vzeli, mamica? Saj je bil tako dober in tako rad nas je imel, mamica?«

Mamica ni odgovorila. Le gledala je v okna. Sedaj... sedaj je pomahala z roko, kakor v pozdrav, kakor v tolažbo.

»Kaj ga vidiš?« je vprašalo dekletce.

»Pozdravi ga,« je rekla mamica. »Pomahaj mu.«

In obe dekletci sta pomahali z ročicami in tudi fantek je pomahal.

Videl sem, kako se je nekaj toplega, svetlega pojavilo na bledem, solznem obrazu mlade žene.

»Videl nas je, hvala bogu,« je spregovorila kakor sama s seboj.

Prijela je fantka za roko in počasi so šli vsi po ulici, proč izpred oken kaznilnice. Ali niso prišli daleč. Obrnili so se in se zopet ustavili, da so še pogledali v okna.

»Ljubezen,« sem pomislil. »To je ljubezen! Kje ji je še enaka?«

Ali tedaj so se odprla vrata kaznilnice. Stopil je iz njih paznik, okrogel, s svežnjem ključev v rokah. Pogledal je po ulici in pogled se mu je ustavil pri mladi ženi in na otrocih...

»Marš... Vam bom že dal prodajati zijala.«

Kakor prasket mokrega vejčja, vrženega na ogenj, je bil njegov glas. Otroci so se stisnili k mami. Ona pa je rekla, pobožavši vsakega posebej:
»Pojdimo. Videli smo očka. Za nas in za vse trpi, a vrnil se bo.«

vezu nema nitko prava, da ih poziva na odgovornost. Ovo su samo podmetanja naših protivnika, kojih ne treba se plašiti.

U Bosni imade oko 16.000 željezničara, državnih i industrijskih. Kad bi od toga samo polovica bila organizovana, kolika bi to bila snaga i koliko bi njihov ugled i njihova prava porasli! Radno vrijeme, plaće, postupak i t. d. sve bi to bilo bolje i sredjenje od ovoga što sada imamo. Naše molbe i žalbe našle bi tada svoje uvažioce i poštivače. Naše želje bile bi predmet pažnje i razumijevanja. Bez organizacije sve nam to i sve više voda nosi.

Zadnji je čas, drugovi, da se probudite i pridjete na put organizacije i samopomoći. Čim prije tim bolje! Stupajte u redove Ujedinjenog Saveza Željezničara Jugoslavije, stvarajte snagu, koja se zove: Svi za jednoga — jedan za sve!

Željezničar.

Sa industrijskih željeznica.

LJUBIJA.

Budimo vjerni našoj organizaciji!

Kao radniku vrlo dobro mi je poznata bijeda, koja nas prati, a naročito onda, ako smo neorganizovani i ako je podnosimo neoporno. Najgore kod toga je svakako to, što kod velike većine radnika prevladava uvjerenje, da je bijeda bogom dana i da se na teškim životnim prilikama ne može ništa mijenjati niti popraviti. Oni kažu: to nam je sudbina!

Ovo shvatanje je najgore i mi moramo rukama i nogama nastojati, da ga odstranimo. Nevolja koja vlada nije bogom dana niti je to nešto sudjeno ili uslovljeno prirodnim razvojem, već je ona plod nevidljivosti ljudi samih, a u prvom redu kapitalista i naših poslodavaca. Oni su ti, koji podržavaju ovaj sistem nepravde i bijede, a podržavaju ga samo radi toga, jer im on donosi profit i bogatstvo. Veći dio blagostanja, koje mi stvaramo, prisvajaju si oni i otuda to, da oni imaju svega dosta i previše, a mi ničesa ili pak svega premalo.

Nama je dana zakonska zaštita od prevelikog izrabljivanja. Kad bi se ta zaštita poštivala i sprovodila, mnoga nepravda bila bi nemoguća ili barem ublažena, ali se ona nikako ili vrlo slabo sprovodi. Imademo priznate radničke povjerenike, koji imaju zakonsku obavezu, da radnike uzimaju u zaštitu, nu koja korist od toga, kad se njihove žalbe ne uvažuju. Dešava nam se, da oštećeni radnik i povjerenik imaju da iskuse gorku, ako izvrše intervenciju i brane radnikovo pravo.

Kod nas se počeo primjenjivati i neki novi radni ugovor, kojem je izdan tumač, koji nam je nepoznat in po kojem, to se već vidi, če naša radnička prava opet biti izigravana kao i ranije. Ugovor sadržaje neke povoljne odredbe za radnike, nu iste se tumaču tako, da sva povoljnost otpada. Sadržaj »tumača« jest takav, da ga radnici i povjerenici uopće ne mogu dobiti u ruke. Vjerovatno samo radi toga, što bi se tada odviše vidjela dvoličnost u pogledu poštivanja njihovih moralnih i materijalnih prava.

Sve ovo trebalo bi dobro da uvide radnici i namještenici. Ovo izigravanje njihovih prava treba da im da podstreka za čim jače zbijanje u redove stručne organizacije. Naša prava moramo braniti složno i odlučno, a to je moguće samo ako smo čim brojnije i duhom čim jače organizovani. Jedino pred jakom organizacijom poslodavac će ustuknuti i poštivati ono, što nam je svojim obećanjem i svojim potpisom zagarantovano. Mi vršimo naše dužnosti kako treba, mi radimo sa puno volje i poštivanja, pa je opravdano, da se i naša prava poštuju i u cjelosti nam pružaju. Kao složni i organizovani mi ćemo to sigurno postići!

U organizaciju! U borbu!

Radnik.

DRVAR.

Izbori radničkih povjerenika.

Izbori radničkih povjerenika za poduzeće ŠIPAD, obavljani su dne 5. marta o. g. Čim je Inspekcija rada izbore odobrila, smatrali smo svojom dužnošću koalirati se sa podružnicom ORSJe, čime je potignuto, da klasne radničke organizacije izadju na izbore solidarne. Iako je naše koaliranje već unapred isključivalo uspjeh ma koje druge grupacije, ipak su se našli neki protagonisti žutih Stankovićevih sindikata, koji su »postavili listu«. Moramo priznati, da je to bila kuraža, koja se ali i ljuto osvetila; čim su postavili listinu, počele su izbornom odboru stizati izjave radnika o povlačenju kandidature. Oni su, naime, bez pi-

tanja postavili kao povjereničke kandidate neke naše i Orsove članove, koji su bili odviše svjesni, a da bi mogli podnijeti sramotu kandidacije na njihovoj listini, pa je razumljivo, što su se sa indigniranjem tu počast odbacili. Ovo zahvaljivanje imalo je za posljedicu, da su žuti tri puta mijenjali listinu i konačno dočitali dotle, da nisu mogli naći 16 osoba za povjereničke kandidate, radi čega je njihov pokušaj, da se nature za povjerenike, potpuno propao.

Ispravna kandidatska listina podnešena je samo jedna i to koaliranih organizacija, pa su za radničke povjerenike kod pilane ispravno izabrani: Krneta Gjuro, Rodić Mile, Petković Gjuro, Karanović Ilija, Gvozdenović David, Knežević Obrad, Lukač Trivun i Trikić Nikola. Kao zamjenici: Vučković Miloš, Bajić Stevan, Rodić Gjuro, Marković Dmitar, Letic Glišo, Dejanac Dragan i Rodić Mirko. Kod željeznice su izabrani: Slomović Danilo, Tratin Josip, Grubor Mihajlo, Balaban Trivun, Petraković Milan, Radujko Marko, Kurbalija Rade i Bursać Mićo. Kao zamjenici: Sukanek Dušan, Rodić Nikola, Babić Obrad, Vučković Vlado, Kantar Nikola, Sobot Nikola, Kelečević Marko i Balaban Mile.

Podružnica Ujed. Saveza željezničara u Drvaru

prilježuje na prvi dan Uskrsa dne 16. aprila 1933. god. veliku željezničarsku zabavu, koja će se održati u prostorijama Sokolskog doma u Drvaru. Program: 1. Pozdravni govor. 2. »Otmene svet« od Milorada Belića. (Savremena šala u jednom činu.) 3. Stričeva oporuka od F. Milera (Vesela igra u jednom činu). Posle programa šaljiva pošta i igranka od zore. Izvrstan bufet u vlastitoj režiji. Na zabavi svira radnički tamburaški zbor. Ulaznice od 5 do 15 Din. Dobrovoljni prilozil prima ju se sa zahvalnošću. Početak u 20. (8.) sati na večer. Željezničari te prijatelji i poštovano građanstvo dodajte svi na ovu zabavu.

Odbor podružnice USŽJ u Drvaru.

Željezničari! Upoštevajte predpise.

Iz kazenskih odlokov zamoremo zadnje čase vedno pogosteje ugotoviti, da so uslužbenici kaznovani ne le vsled malomarnosti, nerednosti odnosno grobe kršitve predpisov, marveč da so bili kaznovani vsled tega, ker so, da omogočijo redno izvršitev službe, šli v interesu službe preko predpisov.

Že opetovano smo opozarjali vse oseboje, zlasti pa premikalno in kretniško ter vlakospremno, da so za nje pri vršenju službe službeni predpisi najvišji zakon. Ni stvar uslužbenecv, da razmotrivajo, ali je službeni predpis moderen, da odgovarja sedanjim prometnim prilikam, izpopolnitvi strojev, novim voznim časom — to je pač stvar uprave, katera mora skrbeti, da se predpisi vedno prilagode dejanskim potrebam in varnosti prometa. Vsled tega tudi ni stvar uslužbenecv, da študirajo in sklepajo, kako bi na pr. premik čimpreje izvršili, samo da bo vlak pravčasno odšel iz postaje, čeprav se pri tem kršijo najrazličnejši predpisi za premikalno službo.

Tudi pri disciplinskih obravnavah se obdolžencu opetovano zastavi vprašanje: Zakaj ste na ta način premikali, ko vendar veste, da to ni dovoljeno? Zakaj kot vodja premika niste pregledali, če so dotični vozovi pravilno skupaj speti? Zakaj se pred premikom niste pričelili, če so zavore odvrtle? Zakaj niste šli do kretnice in pogledali, če pravilno stoji?

Ali vlakospremnemu oseboju, ako se pripeti kakšna nezgoda na progi: Gosp. vlakovodja, zakaj niste pregledali pod vsemi vozovi, ali ni morda kje podložena cokolja? Zakaj se niste prepričali, da je sprevodnik res pripel vozove na vlak? In slično.

Oseboje se pri tem navadno zagovarja, da je bil že čas za odhod, da bi nastala večja zamuda ter da je vsled tega — da se izogne kazni vsled zamude vlaka — izvršilo premik na najhitrejši način v interesu službe in da se je pri tem pač slučajno pripetila nezgoda. Noben poziv na službene interese ne velja, marveč sledi težka administrativna ali še težja disciplinska kazen.

Tudi redno sodišče pri razpravah upošteva edino le določbe službenih predpisov in se nikdar ne vpraša, ali je

morda bilo premalo oseboja, da bi se ti predpisi izvršili, odnosno ali je bilo to oseboje predolgo zaposleno. Kvečjemu vzame to ugotovitev za olajševalno okolnost pri odmeri kazni.

Tudi najvišja sodišča v posameznih državah so se postavila na isto stališče. Citiramo danes na pr. razsodbo najvišjega sodišča na Češkem, ki se glasi:

»Tudi pri nepovoljnih vremenskih prilikah so železniški uslužbenici obvezani službene predpise še bolj točno upoštevati, čeprav bi bila pri tem zmanjšana hitrost izvrševanja službe. Premikač, ki dela službo tudi za svoje sotovariše, ki vrši torej naenkrat več dolžnosti, je odgovoren za škodo, ki jo povzroči s svojim postopanjem, tudi v slučaju, da bi on vseh dolžnosti ne mogel naenkrat storiti. Opravičilo, da je bilo za izvrševanje službe premalo uslužbenecv na razpolago, ne oprošča onih uslužbenecv, ki so v službi, dolžnosti, da se ravna jo točno po predpisih ter je njih dolžnost, da opozore upravo, da je varnost prometa in potujočega občinstva ogrožena. Če naredi kdo kaj iz pretirane službene vneme proti predpisom, naredi to na svoj lastni riziko.«

Citirali bi lahko razsodbe iz Avstrije, Nemčije, pa tudi iz Jugoslavije, iz katerih bi oseboje razvidelo, da ima edino zaščito le v točnem izvrševanju predpisov. Ker imamo toliko svarilnih zgledov, mislimo, da je že zadnji čas, da se železničari končno zavedo, da je z brezobzirno izvedeno racionalizacijo in štednjo v prvi vrsti narejen napad na njihovo zdravje, v drugi vrsti pa skrajno povečana odgovornost za vsako poškodbo, ki se izvrši na imovini uprave ali potujočega občinstva.

Mislmo, da naš apel na eksekutivno oseboje ne bo zaman. Obstoja pri nas signalni pravilnik, prometni pravilnik, pravilnik za premikalno in kretniško oseboje, za vlakospremno oseboje in dolžnost slehernega uslužbenca je, da se pri izvrševanju službe po teh pravilnikih najtočneje ravna! Redukcije, ki so bile izvedene pri staležu oseboja tekom zadnjih dveh let, ukinjenje osemurnega delavnika skoraj povsod, skrajšanje voznih časov ter velike redukcije zlasti pri premikalnih skupinah naj bodo glasen memento vsemu oseboju, da pazi na svoje zdravje, da pazi na svoje interese, da se zaveda, da je tisoče bivših železničarjev nezaposlenih, katerih družine zaman prosijo kruha in da je vsled tega njegova sveta dolžnost, da ščiti svoje interese in interese potujočega občinstva z vestnim izpolnjevanjem vseh službenih predpisov, ker s tem skrbi tudi za čimprejšnjo zaposlitev onih bednih sotovarišev, ki so padli kot žrtev racionalizacije in štednje.

Kaj bo z »Mariborskim železničarskim podpornim društvom«?

Zadeva razpuščenega železničarskega podpornega društva čaka sedaj že četrto leto na rešitev.

Govorilo se je o vložitvi novih pravil, dasi mora biti vsakemu lajiku jasno, da noben komisariat in noben posameznik ni upravičen ali pooblaščen vlagati kaka nova pravila. Pravila zamorejo za dosedanje društvo (ki še obstoja in čeprav samo v omejenem delokrogu posluje) sprejemati in spreminjati le dosednji člani na občnem zboru, a stvar pristojnih političnih faktorjev je, če ta pravila odobre, ali pa zahtevajo kakšne spremembe in dopolnitve. Svoječasno se je banska uprava interesirala za sestavo novih pravil, ki naj bi se sestavila sporazumno z vsemi železničarskimi organizacijami. To prizadevanje pa so preprečili zvezarji, ki so protestirali proti taki rešitvi in vprašanje novih pravil je ostalo nerešeno vse do danes, gotovo ne v interesu članov.

Sedaj pa smo končno po stranskih potih le zvedeli, da se pripravlja rešitev vprašanja mariborskega podpornega društva.

Radi raznih »tehničnih« ovir niso bila nova pravila do zadnjega časa vložena. Dne 2. marca 1933 pa so bila pravila oddana pri mariborski policiji, da jih po službeni poti instradirajo na bansko upravo v svrhu odobritve. Pravila so po direktivah kr. banske upra-

ve sestavljena v smislu zakona o pomožnih blaginjah tako, da bodo interesi članov povsem zavarovani. Z novim občnim zborom se računa že maja meseca.

To informacijo smo izvedeli iz zelo dobro informiranih krogov.

Iz istega dobro informiranega vira smo tudi izvedeli, da se bo po novih pravilih, čim bodo odobrena, razdelilo vse članstvo na okrožja, v katerih se bodo volili poverjeniki, ki bodo imeli pravico glasovanja na občnem zboru. Te volitve se bodo vršile morda že koncem aprila.

Te informacije objavljamo v vednost vsemu članstvu mariborskega podpornega društva, da bo obveščeno, kaj se pripravlja brez njihove vednosti. Na bivšem starem odboru pa bo, da bo podvzel vse potrebne korake, da pri merodajnih oblastvih izposluje rešitev vseh pravočasno vložjenih pritožb, da se zadosti odredbam vseh že veljavni zakonov. Članstvo pa že danes opozarjamo, da naj se takoj pripravi na volitve delegatov, ki jih bo nato zastopalo na občnem zboru.

VSAK ŽELEZNIČAR NAJ BO ORGANIZIRAN V UJEDINJENEM SAVEZU ŽELEZNIČARJEV JUGOSLAVIJE.

Poročilo odtegljajev za Savez nabavljajskih zadrug.

Že lansko leto smo pisali, kakšen križev pot je treba narediti, da zadobi vdova ali sirote po umrlem očetu povrnjen prispevek po Din 180. — odnosno Din 360. —, katerega je moral vsak aktivni uslužbenec in upokojenec vplačati v 36 obrokih po Din 5. —, odnosno Din 10. — mesečno.

Savez nabavljajskih zadrug je zahteval od vseh prizadetih, ki so prosili sporočilo, da morajo doprinesiti dokaze, da je bil dotični znesek res vplačan, od kdaj do kdaj se mu je odtegovalo obroke, kdaj in kam je službena jedinica odposlala dotične zneske. Poleg tega je morala vdova ali otroci predložiti še potrdilo zapuščinskega sodišča, da je res ona polномоčni dedič po pokojnem možu.

Ko so vdove s težkim trudom izpolnile vse te formalnosti, so čakale zopet cele mesece na nakazilo denarja, a mesto denarja so dobile zopet nove dekrete, v katerih piše savez nabavljajskih zadrug sledeče:

»Pripominjamo, da se Vam mora v slučaju, če Vam vrnemo vsoto Din 180, a Vam je ostala po pok. možu penzija, od Vaših pokojninskih prejemkov v smislu zakona o zadrugah državnih uslužbenecv ponovno odtegovati po Din 5 mesečno od Vaše pokojnine skoz 36 mesecev. Ako pa Vam mi ne vrnemo zneska, ki je bil odtegnjen Vašemu pokojnemu možu, potem Vam ne bomo odtegovali po Din 5 od pokojnine, ker smatramo, da je ta znesek že plačan.«

Iz tega odloka razvidimo, da o kakem povračilu zneska Din 180, odnosno Din 360 od strani saveza nabavljajskih zadrug ni govora vse dotlej, dokler živi kak potomec, ki prejema po dotičnem železničarju rodbinsko penzijo.

Obveščamo o tem vse železničarje, da si ne delajo nepotrebnih stroškov za povračila zneska Din 180 odnosno Din 360 od saveza nabavljajskih zadrug. Po možu dobi penzijo žena odnosno otroci, kateri ne morejo dobiti nazaj odtegnjenega zneska, dokler dobivajo penzijo. Ker dobiva običajno žena po smrti moža penzijo do svoje smrti, odnosno dokler se ponovno ne poroči, bodo zamogli prositi za povračilo odtegujočih zneskov šele otroci po smrti matere, kadar bodo izgubili pravico na penzijo, odnosno bo zamogla prositi šele v slučaju, da se ponovno poroči.

Edino v slučaju, da je kak železničar odpuščen iz službe brez pravice na pokojnino ter potem umre, zamore žena ali otroci, ako predložijo uvodoma navedene dokumente, zahtevati povračilo dolguječega zneska nazaj.